

Juhised riigihangete kohta seoses eriolukorraga ja selle tagajärgedega.

1. Väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetluse kohaldamine eriolukorrast tulenevalt.

Eriolukorrast tulenevate kiireloomuliste riigihangete jaoks saab kasutada väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetlust lähtudes RHS § 49 lg 1 p-st 3. See tähendab, et kui hankelepingu kiire sõlmimine on vajalik hankijast sõltumatute ettenägematute sündmuste tagajärjel tekkinud äärmise vajaduse tõttu, mis ei võimalda kinni pidada RHS-is sätestatud minimaalsetest taotluste ja pakkumuste esitamise tähtaegadest.

Väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetlust saab eelnevalt nimetatud alusel kasutada kui hankelepingu eeldatav käibemaksuta maksumus on asjade ja teenuste korral 30 0000 eurot või üle selle ja ehitustööde korral 60 000 eurot ja üle selle, kuna ka lihthanget võib korraldada väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetlusena.

Väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetluses ei ole pakkumuste elektroonilises või kirjalikus vormis küsimine kohustuslik, samuti on võimalik eriti pakilistes olukordades pöörduda läbirääkimisteks vaid ühe pakkuja poole.

Kõrvaldamise aluste kontrollimise kohta selgitame, et RHS § 72 lg 7 kohaselt ei sõlmi hankija hankelepingut ettevõtjaga, kellel või kelle haldus-, juhtimis- või järelevalveorgani liikmel või muul seaduslikul või asjaomase riigihankega seotud lepingulisel esindajal on hankijale teadaolevalt RHS § 95 lõikes 1 sätestatud kõrvaldamise alus. Praktikaks tuleks eeltoodud sõnastust mõista nii, et kõrvaldamise aluste kontrollimine on hankijal kohustuslik vaid siis, kui hankija on teadlik või tal on kahtlus, et pakkujal või taotlejal või temaga seotud isikul kõrvaldamise alus esineb või võib esineda. Kohustuslike kõrvaldamise aluste st RHS § 95 lg-s 1 nimetatud aluste esinemist on enamusel juhtudel võimalik hõlpsasti kontrollida riigihangete registris tehtavate päringute abil.

Isegi kui ettevõtjal, kellega soovitakse hankeleping sõlmida, esineb hankijale teadaolevalt mõni kohustuslik kõrvaldamise alus, on võimalik RHS § 95 lg 3 kohaselt olukorras, kus hankelepingu sõlmimine on hädavajalik ülekaalukast avalikust huvist tuleneval põhjusel ja pakkuja või taotleja kõrvaldamisel jääks hankeleping sõlmimata, siiski lubatud jätta ettevõtja kõrvaldamata ja temaga hankeleping sõlmida. Teisisõnu võiks eriolukorra puhul näiteks väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetlust kasutades valitud ettevõtjaga lepingu sõlmida, kui alternatiivset ettevõtjat kas üldse ei ole või ei ole võimalik sellist ettevõtjat mõistlikke pingutusi tehes leida.

Tuletame meelde, et pärast hankelepingu sõlmimist tuleb 30 päeva jooksul esitada riigihangete registrile hankelepingu sõlmimise teade.

Väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetluse kohaldamise kaalumisel tuleks kaaluda, kas avatud hankemenetluses RHS § 93 lg-s 2 sätestatud lühendatud pakkumuste esitamise tähtaja kohaldamine ei ole võimalik. Olukorras, kus kavandatava hankelepingu maksumus ületab rahvusvahelist piirmäära ning hankijal ei ole võimalik pakkumuste esitamise miinimumtähtaegadest kinni pidada riigihanke alusdokumentides põhjendatud objektiivsete ja kiireloomuliste asjaolude tõttu, on lubatud avatud hankemenetluses kasutada lühendatud pakkumuste esitamise tähtaegu. Lühendatud tähtajaks on võimalik määrata minimaalselt asjade ja teenuste hankelepingu korral 15 päeva, ehitustööde korral 25 päeva.

2. Maksuvõlgade tekkimisel tuleb arvestada järgnevaga.

Kui ilmneb, et ettevõtjal on maksuvõlg (st RHS § 95 lg 1 p-s 4 nimetatud riikliku maksu, makse või keskkonnatasu maksuvõlg maksukorralduse seaduse tähenduses või maksu- või sotsiaalkindlustusmaksete võlg tema asukohariigi õigusaktide kohaselt), siis tuleb anda ettevõtjale võimalus maksuvõlg kas tasuda või ajatada hankija määratud tähtaja jooksul. Hankija ei või sealjuures määrata lühemat tähtaega kui kolm tööpäeva, mõjuvatel põhjustel võib hankija pakkujale või taotlejale antud tähtaega pikendada. Kui pakkuja või taotleja on hankija antud tähtpäevaks maksuvõla tasunud või ajatanud, ei kõrvalda hankija pakkujat või taotlejat hankemenetlusest. Maksuvõla ajatamiseks või tasumiseks tuleb pöörduda ettevõtjal maksuhalduri (Maksu- ja Tolliameti) poole.

Ettevõtja saab teha enda kohta päringu riigihangete registris kontrollimaks, kas riigihankest kõrvaldamist tingiv kõrvaldamise alus esineb.

Kui ettevõtjal, kellega soovitakse hankeleping sõlmida, esineb hankijale mõni kohustuslik kõrvaldamise alus (nt maksuvõlg), on võimalik olukorras, kus hankelepingu sõlmimine on hädavajalik ülekaalukast avalikust huvist tuleneval põhjusel ja pakkuja või taotleja kõrvaldamisel jääks hankeleping sõlmimata (nt kui kõikidel hankes osalevatel ettevõtjatel esineb mõni kohustuslik kõrvaldamise alus), siiski lubatud jätta ettevõtja kõrvaldamata ja temaga hankeleping sõlmida.